

මොව්වියන් ජාලනය කර

මී උණ වළක්වමු

ගොවිතැනේදී විවධ පළිබෝධකයන්ගේ හානි සිදුවේ. එක් එක් බෝගයට විශේෂිත පළිබෝධකයන් මෙන්ම වගාවේ විවිධ වර්ධන අවස්ථාවලදී ද පළිබෝධකයෝ සිටිති. ගොයම් වගාවේදී ගොයම් මැස්සාගේ හානිය සිදුවන්නේ ගොයම් පුදුන විටදීය. බෝංචි වගාවේ බෝංචි මැස්සාගෙන් වැඩිම හානියක් සිදුවන්නේ සිටුවා බීජ පත්‍ර දෙක මතු වෙන අවස්ථාවේදීය. එහෙත් මුල් බීජ වල සිට අස්වනු නෙලන අවස්ථාව දක්වාම හානි කරන පළිබෝධකයන් අඩුය. එසේම එක් බෝගයකට විශේෂිත වූ පළිබෝධකයෙක් වෙනත් බෝගයකට හානිකරන අවස්ථාද විරලය.

නමුත් මියන් ඉහත විරල ගණයට නම් කළ හැකි පළිබෝධකයෙකි. මියන් විසින් නිවසේ ගබඩා කර ඇති බීජ වල සිට ක්ෂේත්‍රයේ යෙදූ විට කුඩා පැළ පඳුරු දමන අවධිය, බණ්ඩි අවධිය හා අස්වනු නෙලන අවස්ථාව දක්වාත් නැවත ගබඩා කළ අස්වැන්නටද හානි කරනු ලබයි. එමෙන්ම වී, අතිරේක ආහාර බෝග, බඩඉරිඟු, අල වර්ග, පලතුරු වර්ග යන සෑම බෝගයකටම පාහේ හානි කරනු ලබයි. එපමණක්ද නොව මිනිසා පරිහරණය කරන ද්‍රව්‍ය වලටද හානි කරයි. බල්ලන් බළලුන් මෙන්ම මියන්ට ද මිනිසා ආශ්‍රිතව ජීවත් වීමට

රැවිකත්වයක් දක්වන සතෙකි. මීට අමතරව මියන්, මී උණ රෝගය බෝකරන ප්‍රධානතම වාහකයෙක් ලෙස කටයුතු කරයි. මේ අනුව බලන විට මියන්ගෙන් සිදුවන හානි ඉමහත්ය.

මී උණ

දැනට ඇති දත්ත අනුව වැඩි වශයෙන් මී උණ වැළඳෙන්නේ වී ගොවිතැනේ නියැලෙන ගොවීන්ටය. මීට අමතරව පතල් වල වැඩකරන අයටද, මැටි කර්මාන්තයේ යෙදෙන අයටද, ගංවතුරට ගොදුරු වූ පුද්ගලයන්ටද මී උණ සෑදීමේ අවධානම ඇත. වෙල් මියන්ගේ වකුගඩු තුළ වර්ධනය වන ලෙප්ටෝස්පයිරොසිස් (Leptospirosis) නැමැති බැක්ටීරියාවෙන් රෝගය බෝවේ. මෙම බැක්ටීරියාව ආසාදිත මියන්ගේ මුත්‍රා මගින් පරිසරයට මෙම බැක්ටීරියාව පරිසරයට එකතුවේ. පුරන්වූ කුඹුරු වල සිටින මියන්ගේ ගහණය වැඩිය. එබැවින් එම ජලයේ මෙම බැක්ටීරියාව වැඩි වශයෙන් සිටිය හැකිය. එවැනි අවදානම් ක්ෂේත්‍ර වල කටයුතු කිරීමට පෙර රෝගය සඳහා ඇති ප්‍රතිජීවක ඖෂධ ගැනීම කළ යුතුය. එය සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ මහජන සෞඛ්‍ය පරීක්ෂකගෙන් ලබාගත හැකිය. තවද මෙම

බැක්ටීරියාව ගරීර ගත වන්නේ තුවාල වූ ස්ථාන වලින් සහ සියුම් සම ඇති ස්ථාන වලින්ය. එබැවින් කුඹුරේ ජලයෙන් මුහුණ හා අත-පය සේදීම නොකළ යුතුය. තුවාල ඇති අය මෙවැනි ක්ෂේත්‍ර වලට යෑම සුදුසු නැත. පුරන් වූ කුඹුරුවල තැනින් තැන ඇති දිය කඩිති කපා ජලය ඉවත් කිරීම කළ යුතුය.

වර්තමානයේ මී ගහණය අතීතයට වඩා බෙහෙවින් වැඩිය. අනිසි ලෙස පළිබෝධනාශක යෙදීම නිසාත්, සර්පයින් දුටු තැන විනාශ කිරීම වැනි කටයුතු වලින් හා මියන්නේ සතුරන් විනාශ වීම මූලික හේතුව ලෙස දැක්විය හැකිය. මියන් පාලනය සඳහා යොදා ගන්නා වැරදි රසායනික ද්‍රව්‍ය, වැරදි ඇම තැබීම වැනි හේතු නිසාත් මියන් විනාශ වුවත් එසේ මැරෙන සතුන් ආහාර ලෙස ගන්නා විලෝපිත සතුන් ද (කපුටන්, බකමුණන් වැනි සතුන්) විනාශයට ලක්වීම ගැටළුවක් වී ඇත. ස්වාභාවික පරිසරය දෙස බලන විට පහළ ශක්ති මට්ටමෙහි ඇති සතුන්ගේ ගහණය වර්ධනය වීම වැඩිය. ඊට ඉහළින් සිටින ශක්ති මට්ටම් වල විලෝපිකයන්ගේ බෝවීම දුර්වල වේ. උදාහරණ ලෙස මියන්ගේ ගහනය සර්පයින්ගේ ගහනයට වඩා බෙහෙවින් වැඩිය.

👉 මියන්ගේ බෝවීම

එක් මියෙක් කුඹුරේදී දුටුවොත් ඒ පිටුපස මියන් දහසක් එන බව පැරණි කියමනකි. එය සත්‍යයකි. මියෙකුගේ පිටිත කාලය

අවුරුද්දකට වඩා ටිකක් වැඩිය. මියෙක් ලිංගිකව පරිණත වීම මාස තුනකින් සිදුවේ. වර්ෂයකදී වාර හතරක් පමණ පැටව් බිහි කිරීමේ හැකියාව ඇත. නොදින් පෝෂණය වූ ගැහැණු මියෙකුට එක් වරකදී මී පැටවුන් හයක් බිහිකිරීමේ හැකියාව ඇත. එනම් එක් වසරකදී මී පරම්පරා හතරක් බිහිවන අතර වසර අවසන් වන විට මුල් මී යුවලේ සිට හතරවන පරම්පරාවේ මියන්ද පැටවු බිහිකරනු ලබයි. මේ අනුව බලන කල එක් යුවලකට පැටවුන් හයක් ලෙස උපකල්පනය කර ගණනය කර බැලුවොත් මියන් 2046 පමණ බෝවිය හැකිය.

👉 මියන් විශේෂ

ශ්‍රී ලංකාවේ මී විශේෂ රාශියක් සිටියද මියන් විශේෂ 4 - 5 පමණ මිනිසාට හානි සිදුකරයි. පාරාමියන් (*Bandicotw*), වෙල් මියන් (*Rattus argentiventer*), වහල මියා (*Rattus rattus*), කොස් ඇට මියා ඉන් කිපයකි. මෙයින් වී වගාවේදී වැඩි වශයෙන් හානි කරන විශේෂය වන්නේ වෙල් මියාය.

👉 වෙල් මියාගේ ගති ලක්ෂණ

නිවාසවල සිටින මියන්ට සමාන ලක්ෂණ ඇත. කන් කුඩාය. වලිගය ගරීරයේ දිගට වඩා කෙටිය. පෘෂ්ඨය කළු මිශ්‍ර කහ දුඹුරු හෝ තැඹිලි දුඹුරු වැනි පැහැයක් ගනී. උදරය අලු මිශ්‍ර සුදු පැහැයක් ගනී. කුඹුරු, තෙත් තණ බිම් හා නිවෙස් අසල වුවද තෙත් පරිසරයක් සහිත

ස්ථානයක පිවිසීමේ වේ. ධාන්‍ය වර්ග, ගාක පත්‍ර, පලතුරු, කෘමීන් හා ගොළුබෙල්ලන් ආහාරයට ගනී.

☞ මී නිවස

වෙල් මියන් පොළොව තුළ සාදාගත් ගුල් තුළ පිවිසීමේ වේ. මෙම ගුල් ඉතා ක්‍රමානුකූලව සකස් කර ඇත. නියරක් වැනි ස්ථානයක සකස් කරන ගුල නියර පුරාම විහිදී ඇත. මෙය මනා සැලසුමක් ඇතිව සකස් කර ඇත. ආලින්දයක්, ගබඩා කාමර, පැටවු කාමර, නිදන (ලගින) කාමර වලින් යුක්තය. මී නිවසේ කෙළවර දක්වා රහස් දොරටු කිපයක් ද ඇත. මේවා පොළවෙන් විවෘතව නොතිබුණද හදිසි අවස්ථාවකදී පිටවීමට හැකි අයුරින් සකස් කර ඇත. මී ගුලේ දොරටුව අසල විෂ්කම්භය සෙන්ටිමීටර් 2.5 - 3 ක් පමණ වේ. දොරටුව අසල කැළි කසළ ගහනව ඇති අතර ගුල තුළ ඉතා පිරිසිදුව ඇත. මී ගුලක් ඇති ස්ථානයක් තිරස් අතට ප්‍රවේශයෙන් කැපීමෙන් මෙය බලාගත හැකිය.

පෙනීම, ඇසීම හා ගඳ සුවඳ දැනීම තිබුණද මියන්ට වර්ණ හඳුනා ගැනීමට නොහැකිය. සියල්ල අලු පැහැයෙන් දිස්වේ. පෙනීම ඉතාම දුර්වලයි. එහෙත් ඉතා තියුණු ලෙස ඇසීමට කන් අනුවර්තනය වී ඇත. ක්ෂණික ශබ්දවලට ඉතා ඉක්මනින් ප්‍රතිචාර දක්වයි. එහෙත් ඉතා තියුණු ලෙස ඇසීමට කන් අනුවර්තනය වී ඇත. ක්ෂණික ශබ්ද වලට ඉතා ඉක්මනින් ප්‍රතිචාර දක්වයි. මී පැටවුන්ට යම් කරදරයක් සිදුවූ විට තම මවට ඒ බව දැක්වීම සඳහා අතිධ්වනි (Ultrasonic Sound) තරංග භාවිතා කරයි. තම වර්ගය හඳුනා ගැනීමට, දෙමව්පියන් සහෝදර සහෝදරියන් හඳුනා ගැනීමට හා අහාර ද්‍රව්‍ය හඳුනා ගැනීමට ගඳ - සුවඳ උපයෝගී කරගනී. අලුත් ශබ්ද හා යම් කිසි දෙයක් ප්‍රථමයෙන් දැනුවිට ප්‍රතික්ෂේප කරයි. ඒ දේ පිළිබඳව මී ජනපදය දැනුවත් කරයි. මී පැටවුන් මුලින්ම අලුත් අලුත් දේ හඳුනාගැනීමට කැමැත්තක් දක්වයි. මේ නිසා මී උගුල් හා ඇම වලට මුලින්ම අසුවීමට ඉඩකඩ ඇත්තේ මී පැටවුන්ය.

☞ මියන් පාලනය

මියන් පාලනයට මියන්ගේ ගති ලක්ෂණ, හැසිරීම් රටාවන් දැන ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. මේ සඳහා ක්‍රමවේදයන් 3 ක් භාවිතා කල හැකිය.

1. ස්වාභාවික පාලනය (ජෛව පාලනය)
2. පරිසර හිතකාමී ද්‍රව්‍ය තුලින් පාලනය
3. රසායනික පාලනය

කුඹුරු යායක නම් මීයන් පාලනය සඳහා සියලුම ගොවීන් ඒ සඳහා උනන්දු විය යුතුය. මුළු යායම වනාහ පිරිසිදු කිරීම, මී ගුල් කපා ඉවත් කිරීම කළ යුතුය. එකවර වගාව පිහිටු වීමෙන් හානියක් සිදුවුවහොත් යාය පුරාම සිදුවීම නිසා එක් අයෙකුට පාඩුව අවම වේ.

මීයන්ගේ සතුරු විලෝපිතයන් ආකර්ශනය කර ගැනීමට ද කටයුතු කළ යුතුය. මේ සඳහා යාය වටා ඇති ගස් කොළන් ඉතිරි කිරීම, ලියද්ද මැද පොල්පිති සිටුවීම හා නියර වගාවක් ලෙස බඩඉරිඟු, මෑ වැනි බෝග වගා කිරීම කළ හැකිය. මෙම වගාවන් වලට සිටුවන ආධාරක හා පොල්පිති මත කපුටන්, උකුස්සන් හා බකමුණන් වැනි පක්ෂීන්ට ලැගීමට ඉඩ සැලසේ. මොවුන් නිසා දවා රාත්‍රී දෙකේම මීයන් පමණක් නොව ගොඩ වෙල්ලන්, ගොයම් මැස්සන් වැනි පළිබෝධකයන් ද ඉබේම පාලනය වේ. ගැරඩියන් වැනි සර්පයින් හා වෙනත් උරගයන් මීයන්ගේ ගුල් තුළට ගොස් මීයන් සහ ඔවුන්ගේ පැටවුන් සියල්ලම ගොදුරු කර ගැනීමත් ඉන්පසු එම ගොදුරු හමුවූ ස්ථාන වල නිතර නිතර සැරිසැරීමත් සිදු කරයි. මේ නිසා එම ප්‍රදේශ වලින් මීයන් ඉවත් වේ.

මෙම විලෝපිතයන් ආකර්ශනය කර ගැනීමට කටයුතු කිරීම හා සර්පයින් ආරක්ෂා කිරීම තුලින් මීයන් මනා ලෙස පාලනය වේ. මීයන් පාලනය සඳහා ඇළ වේලි හා වනාහ නියර අස්වැන්න නෙලන තෙක් හොඳින් පිරිසිදුව

තබා ගත යුතුය. එසේම නිතර සුපරීක්ෂාකාරීව ද සිටිය යුතුය. එබැවින් අතිතයේ මෙන්ම වර්තමානයේද මෙම සතුන් පාලනය සඳහා මිනිසා මැදිහත් නොවී ස්වභාවදහමට ඉඩ සැලසීමෙන් ගොවිබිම් මෙන්ම පරිසරය ද සුරැකේ.

හානිය දුටුවට මීයන් පාලනය සඳහා පරිසර හිතකාමී ද්‍රව්‍ය යොදා ගැනීම වඩාත් සුදුසුය. ඒ සඳහා ග්ලිසිරියා මල් (සුදු මල් වඩාත් සුදුසුය), කොළ අතු, පොතු, ගල් අන්නාසි, රැහ පැපොල්, දියලබු, එළබෙට් වැනි දෑ යොදා ගත හැකිය.

ග්ලිසිරියා පොතු මිශ්‍ර බත පිළියෙල කිරීම

වැඩුණු ග්ලිසිරියා ගසක මුල් අසල කඳෙහි පොතු මේ සඳහා භාවිතා කළ හැකිය. සහල් කිලෝ ග්රැම් එකක බතක් සඳහා ග්ලිසිරියා පොතු ග්රැම් 100 - 150 එකතු කර ගැනීම ප්‍රමාණවත්ය.

දෙපැත්ත විවෘත අඟල් 12 ක් පමණ දිග උණ බට හෝ පොල්ලෙලිවලින් ඇම තැබීමට යෝග්‍ය

ලෙස උපකරණය සකස් කරගත යුතුය. නියර අයිනේ සිට මීටර එකක් පමණ ලියද්ද ඇතුළට වන්නට ජල මට්ටමට වඩා අඟල් 4ක් පමණ ඉහලින් කුකුදු කැබලි දෙකක් මත රැඳවිය යුතුය. එසේ සවිකර දින දෙක තුනක් සාමාන්‍ය බතක් තබා එම බතට හුරු පසු ග්ලිසිරියා පොතු දමා සකස් කරගත් බත තැබිය යුතුය. මෙවිට මියන් මෙය ආහාරයට ගනු ලැබේ. මෙයින් මියන් පාලනය කළ හැකිය. මෙවැනි ඇම බඳුන් 10 - 15 පමණ අක්කරයකට තැබීම සුදුසුය. තවද ගඳ සුවඳට මියන් ඉතා ඉහළ ප්‍රතිචාර දක්වයි. ග්ලිසිරියා අතු නියර අයිනේ ජලයට යටවන සේ දැමීමෙන්, එම අතු කුණුවී හටගන්නා දුගඳ මියන් පලවා හැරීමට සමත් වේ. මෙලෙසම රැන පැපොල්, දියලබු, එළඹෙට් වැනි ද්‍රව්‍ය ද භාවිතා කළ හැකිය.

මියා වැඩි වශයෙන් හානි කරන්නේ ලියදි වල මැද කොටස් වලටය. ගොයම් වියළි මැරීගිය පසු එම කොටස වෙනම දැනගත හැකිය. මෙම කොටස තවදුරටත් පුළුල් වන

සේ දිගින් දිගට හනිකරනු ලබයි. එවැනි ස්ථාන වලින් මියන් පලවා හැරීමට කුඩා කැබලි වලට කපා ගත් රැන පැපොල්, ගල් අන්නාසි, දියලබු යෙදිය හැකිය. මේවා යොදන විට කුණු විමට අවශ්‍ය තරම් ජලය ලියදි වල තිබිය යුතුයි. කුණු විමෙන් පිටවන දුගඳ මියන් පලවා හැරීමට සමත් වේ. මෙසේම එළඹෙට් ද යොදා ගත හැකිය. තවද ගව මුත්‍රා සති දෙකක් පමණ පල් විමට ඉඩ හැර මියන් හැසිරෙන ස්ථාන වල පොළව මතුපිට යෙදීමෙන් ඔවුන් පලවා හැරිය හැකිය.

රසායනික ඇම

මියා බුද්ධිමත් සතෙකි. යම් ආකාරයක විෂ මුසු බව දැනගත හොත් එය ප්‍රතික්ෂේප කරයි. ඒවා ආහාරයට ගත් මියෙක් ඒ බව දැනගතහොත් තම වර්ගයට එම හානිය වැළැක්වීමට, එම ආහාර මත මුත්‍රා දමා ආහාර විෂ බව සෙසු මියන්ට දැන ගැනීමට සලස්වයි. එබැවින් රසායනික ඇම තැබීමේදී කල්පනාකාරී විය යුතුය. වෙළෙඳපොළේ ඇති රසායනික මි නාගක වර්ග දෙකකි. එය ක්ෂණික මි නාගක හා නිධන්ගත මි නාගක ලෙස හැඳින්වේ. ක්ෂණික මි නාගක වශයෙන් සින්ක් ෆොස්පයිඩ් (Zinc phosphide) භාවිතා කළ හැකිය. ඒවා මි ගහණය අධික අවස්ථා වලදී භාවිතා කළ හැකි අතර මියන් ඉක්මනින් හඳුනා ගැනීම නිසා එම

ඇම ඉක්මණින්ම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට පටන් ගනී. එය ප්‍රතික්ෂේප කළ ද ඒ වනවිට මී ගහණය අඩු මට්ටමකට පත් වේ. එවිට නිදන්ගත මී නාශක භාවිතා කළ හැකිය. ක්ෂණික මී නාශක වලින් දින 7 - 8 කට පසුව මියන් මිය යයි. මේනිසා මෙය මියන්ට හඳුනා ගැනීමට අපහසු වේ. නිදන්ගත මී නාශක ලෙස වෝෆරින් (Warfarin), කොමාටෙට්‍රලේල් (Coumatetralyl), බ්‍රොමඩියලොන් (Bromadiolone) වැනි රසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිතා කළ හැකිය.

රසායනික ඇම භාවිතා කිරීමේදී එහි ලේබලයේ උපදෙස් අනුව කටයුතු කිරීම ඉතා වැදගත්ය. කෙසේ වෙතත් මියන් පාලනයේදී ක්ෂේත්‍රයේ පිරිසිදුකම, ක්ෂේත්‍රය නිසි ලෙස සකස් කිරීම, මියන්ගේ ස්වභාවික සතුරන් ආකර්ශණය කර ගැනීම, (පෙප්ව පාලනය) ස්වභාවික ද්‍රව්‍ය මගින් මියන් පලවා හැරීම වැනි සියලුම ඒකාබද්ධ පාලන ක්‍රමවේදයන් භාවිතා කිරීමෙන් සාර්ථකව මියන් පාලනය කරගත හැකි අතර පරිසර පද්ධතියට සිදුවන හානිය අවම කරගත හැකිය.

තොරතුරු ගෙන ආවේ...
ඩබ්. ඩී. ඒ. සමරකෝන්,
 කෘෂිකර්ම උපදේශක,
 පළැටි සංරක්ෂණ සේවය, ගන්නොරුව, පේරාදෙණිය

වැව් බැඳ වේ

වැව් කන්කිය නමයි වැව් දිය වැව් දිය නමයි කෙත්වතු යුරු වැව් මඩ නමයි යුවදැනි මල් වැව් බැඳ හට නමයි ලොව රිය	මහින්තේ කර්තවේ වෙනතේ ලබන්තේ
වැවේ ඉවුර වැව් ඉවුරයි වැවේ වතුර වැව් වතුරයි වැවේ වාන වැව් වානයි වැවේ ගොදුර වැව් ගොදුරයි	කියන්තේ ගලන්තේ බලන්තේ කියන්තේ
වැවේ වාන යව් ඇති දිය හැක වැවේ මැද පිපෙන මල හොඳ පුද බොර දිය එක්වෙලා තරකයි හැල කිඹුලා දිය යට එයි බැහැ	දෙන්ට දෙන්ට පිතන්ට ගන්ට
වානෙන් රැන්ත දිය කඳ වානට දියබෙහි පිපුණ මල බව්වට වේය වැව් මසු වේලලා මුව හස කර වැව් තාටුලේ බල වැදුන් හැලගො	ඇඹි හිඹි දෙවඹි විඹි
කන්ද කපා ඉර පාය වැව් දිය පාදලා දිය බී මල් රොන් වැව් දිය මතුපිට රොද බැඳ බව්ව එන හැටි කන්	වඩින්තේ වරන්තේ ගලන්තේ දෙවන්තේ
වැව මැද මල් ගසේ යෑහැන් යීතල වතුර පතුලට උන් ඇවිවැසි යුළං ගැන නැහැ උන් වැව් බැඳ හවේ ඇති යීරියා	ලගින්තේ වදින්තේ බලන්තේ තරබන්තේ

විශ්‍රාමලත් පරිවේණාධිපති
 වැවගෙදර ඤාණින්ද භිමියන් විසින් රචිත
 "ජනකවි ආරේ නව කවි" කාව්‍ය සංග්‍රහයෙන්....
 ගොවිකම් සඟරාවට එක් කළේ
 ඩබ්. එම්. චන්ද්‍රසේකර බෝතොට මහතා විසිනි

National Digitization Project
National Science Foundation

Institute : Department of Agriculture

1. Place of Scanning : Department of Agriculture, Peradeniya

2. Date Scanned : ..... 2018/01/09 .....

3. Name of Digitizing Company : Sanje (Private) Ltd, No 435/16, Kottawa Rd,
Hokandara North, Arangala, Hokandara

4. Scanning Officer

Name : ..... N.S. Karunaretna .....

Signature : ....

Certification of Scanning

I hereby certify that the scanning of this document was carried out under my supervision, according to the norms and standards of digital scanning accurately, also keeping with the originality of the original document to be accepted in a court of law.

Certifying Officer

Designation : Chief Librarian .....

Name : Saumya Upamalika .....

Signature : .....

Date : ..... 2018/01/09 .....

"This document/publication was digitized under National Digitization Project of the National Science Foundation, Sri Lanka"